

Sammanfattning och rekommendationer – RL 2014:02

Sammanfattning

Händelsen inträffade vid en flygning som avsåg vattenbegjutning från helikop-ter, utrustad med vattenbehållare, s.k. ”Heli buckets” av varumärket Bambi Bucket med syfte att binda dammet på slaggdammen vid Aitik. Föraren star-tade vid lunchtid med helikopter SE-HVI och även två andra helikoptrar från företaget deltog i vattenbegjutningen av slaggdammen. Mot slutet på dagen fortsatte de två andra helikoptrarna att hämta vatten söder om dammen, medan SE-HVI flög till en mindre tjärn norr om dammen. När föraren hade sänkt ner behållaren i vattnet för att fylla den och därefter påbörjade stigning för att lyfta behållaren upp ur vattnet, krängde helikoptern plötsligt åt vänster med markant noshöjning. Föraren gav fullt styrspaksutslag åt höger samtidigt som denne sänkte stigspaken för att häva rollrörelsen åt vänster men helikoptern roterade ändå med hög rollhastighet åt vänster och med hög nos. Kort därefter slog helikoptern ner i tjärnen. Föraren i en av de andra helikoptrarna som deltog i vattenbegjutningen saknade SE-HVI. Han flög mot tjärnen och landade där cirka 10 minuter efter haveriet. Det konstaterades att föraren endast var lindrigt skadad och inte behövde medicinsk vård.

Utredningen har visat att vid lyftet för fyllning av Bambi Bucket befann sig en vajer över vänster landställsmed och ladda. Detta ökade rollmomentet markant åt vänster och helikoptern hamnade i en ”Dynamic rollover” med hög nos när föraren höjde stigspaken. När väl helikoptern kommit i rotation med ökande masskrafter samtidigt som den sidoriktade lyftkraften ökade, räckte auktorite-ten i styrsystemet inte till för att häva rörelsen. Helikoptern roterade med hög rotationshastighet runt längd- och tvärxeln innan den slog ner i tjärnen. Tyngdpunktsläget vid upphovring kom att ligga långt utanför de begränsningar som helikoptern var designad för. Utredningen redovisar följande orsaker till olyckan:

- Vattenbehållarens läge före lyftet klarlades inte.
- Solens läge med solreflexer och skuggor påverkade förarens möjlighet att följa fyllningsprocessen i backspegeln.
- Landställets utformning med detaljer möjliggjorde att en vajer till vattenbehållaren fastnade över meden.

Haverikommissionen anser att en bidragande orsak till händelsen var att det valda vattenområdet hade höga träd i inflygningsriktningen och att den tillgängliga ytan ställde höga krav på förarens flygning vid fyllning av Bambi Bucket.

Rekommendationer

Transportstyrelsen rekommenderas att tillse att:

- operatörer har etablerat operativa begränsningar, som omhändertar risker med helikopterns utformning vid operationer med hängande last. (RL 2014:02 R1).

EASA rekommenderas att tillse att:

- EASA:s medlemsstater i sin tillsyn kontrollerar att operatörer har etablerat operativa begränsningar, som omhändertar risker med helikopterns utformning vid operationer med hängande last.
(*RL 2014:02 R2*).